

Danir um William Heinesen:

Hann átti at fingið nobelvirðislønina í bókmentum

William Heinesen var eitt so stórt skald á altjóða støði, at hann átti at havt fingið nobelvirðislønina í bókmentum, men hann saknaði hana ikki, skrivar Bettina Heltberg í sínum minningarorðum um William í stóra danska blaðnum Politiken. — Tað var ein brotsgerð, at William ikki fekk nobelvirðislønina, skrivar Holger Ruppert í B.T.

Sosialurin hevur blaðað í nøkrum av teimum donsku bløðunum, nú eftir deyða Williams. Tey flestu hava minningarorð um William Heinesen og skulu vit taka okkurt fram her.

»Det sidste ord har altid poesien«

»Til sin 90-års fødselsdag i januar sidste år, som blev varmt fejret som en national begivenhed i Thorshavn, havde han den lykke at kunne glæde sine læsere med en ny udgivelse«, »God-aften Måne, godaften min ven«.

Titlen havde han hentet fra en banal gammel døgnvis fra barndommens tid, mens dens symbolkraft var klar nok: det var blevet sent i Williams liv, og han tog imod det evige mørke som imod en ven. En latente, en fortrolig måne, skulle der nok være til at lyse for ham, selv i mørket« skrivar Bettina Heltberg i sínum vøkrum og mergjaðu minningarorðum um William og hansara livsverk í Politiken og leggur afturat: »Et rigt og lykkeligt og langt liv er afsluttet, men hans livsværk bevarer sin evigheds-værdi«.

Og lat okkum taka enn nøkur burt úr stóra heilsiðunekrologi blaðsins til William:

»Med geniets opladte sind så han poesien overalt og bragte den med sig gennem livet som en umistelig erindring fra barndommen i Thorshavn«.

Um hvat gjørdi William til skald skrivar Bettina Heltberg m.a.:

»Digter blev William Heinesen ved sit kærlige og ironiske blik for menneskene og ved sin dybe glæde ved sprogets og ordenes magi — selv har han udtalt, at det danske sprog, hans moders mål, var hans for-

nemste litterære arv. Sproget og musikken, menneskene og den færøske natur gjorde ham til digter«.

Og hon heldur fram: »Forskellige læsere har forskellige vurderinger af i hvilken forfatteregnen, William Heinesen var størst. Stor var han i dem alle: digtet, novellen, romanen«.

Bettina Heltberg heldur William hevur skrivað eina av teimum vakrastu kærleiksykingunum í heimsbókmentunum:

»Et af verdenslitteraturens skønneste kærlighedsdigte står i samlingen »Hymne og harnsang« fra 1961: Hymnus Amoris (sværmeriet for antikvæns sprog forlod ham ikke!) Digtet er til-egnet Anna Magdalena og Johann Sebastian Bach i »from erindring«. Læs det og bliv glad«.

I minningarorðum sínum nemur Bettina Heltberg eisini við stóðu Williams til tey vanligu menniskjuni:

»Mest elskede William de almindelige mennesker, som ikke må forveksles med de middelmådige. I almindeligheden fandt han sindets vedværelse, fredens lægende dråber. Almindeligheden fandt han i alle de højst ualmindelige mennesker med alle deres dybt sære, dybt almindelige gøremål, alle deres lykkeøjeblikke og nederlag i tilværelsen på det yderste rev«.

Og um hvat William helt um seg sjálvan skrivar hon:

»Selv regnede William

Heinesen sig vistnok også for ganske almindelig, skønt han var det modsatte. Hans humor og barnlige lykkefølelse var smittende, hans ven-skab generøst og trofast.

Og hon endar við hesum hugleiðingum: »Med årene blev han, den kontroversielle, NATO- og EF-modstanderen, socialisten og drillepinden, omsider elsket af sin by, som han satte på verdenskortet. Nobelprisen burde han have haft, men han savnede den ikke«.

Af geniets naturlige gudhed og store over-skudsfølelse og livstaknemlighed flød hans kunst«.

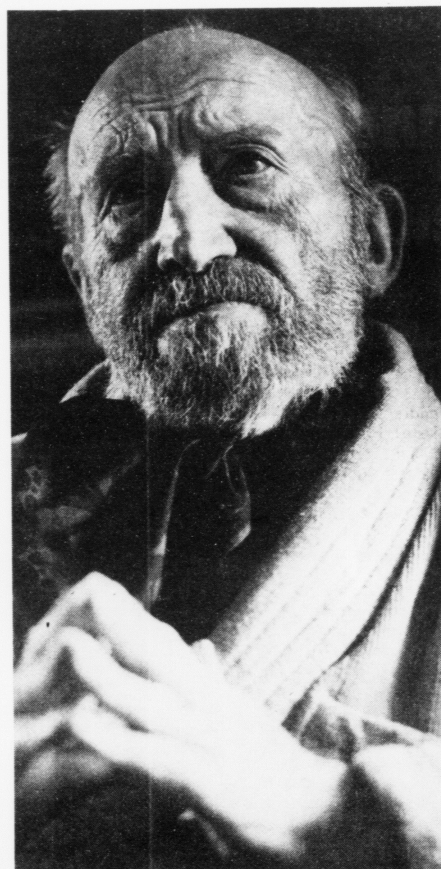
»Nu har så færgemanden ude ved Gråskallebyrgegen ikke villet vente længere, men har taget William med sig ud på vandet i sin båd. Han kommer ikke mer tilbage«.

»Havet tog Ekkehart, umådelige dønninger løftede ham ud af tiden og bragte ham over i evigheden — ja, over i den eneste evighed, der findes: den der er i menneskers erindringsvarme og taknemmelige sind«.

Der, i vor taknemmelighed, bor nu William Heinesen«, skrivar Bettina Heltberg í sera vøkrum minnisgreinini í Politiken eftir deyða Williams.

Lagt til rættis:

Jan Müller

»Den fortryllede spillemand«

Eisini Berlingske Tidende ger nógv burtur úr William, nú hann doyði. Ein heil síða verður halgað minninum um William, og har finna vit bæði mynd og tekning av honum.

Undir yvirskriftini »Den fortryllende spillemand« skrivar Jens Kistrup m.a. um William Heinesen:

»Torshavn var for William Heinesen mere end en by, en lille samling huse på en forblæst ø oppe i Nordatlanten. For ham var Torshavn midtpunktet i en stor og forunderlig kosmisk verden. Fra den oplevelse hentede både hans prose og hans poesi deres livskraft. Og rigdommen blev ikke mindre, efterhånden som årene gik.

Noget af det mærkeligste ved William Heinesens ydre skæbne som forfatter var, at hann var så længe undervejs. Hans store folkelige gennembrud fandt i virkeligheden først sted, da han befandt sig på midten af sin bane gennem livet — med den roman »De fortabte spillemand« (1950), der i den almindelige bevidsthed står som den egentlige klassiker, selve miraklet i hans forfatterskab«.

Og Jens Kistrup kemur eisini inn á aðrar av bókum Williams:

»Hvor godt vi end syntes vi kendte William Heinesen, kan det ikke nægtes, at hans mangfoldighed som forfatter blev sløret under indtrykket af hans geni som fabulerende erindringsprosaist — der var sådan, han fremtrådte i de vidunderlige novellsamlinger, hvormed han fra slutningen af 60'erne og næsten til nu rundede sit forfatterskab af. Bøger som »Kur mod onde ånder«, »Don Juan fra Tranhuset«, »Her skal danses«, og »Laterna Magica« er eksempler på denne i nordisk litteratur enestående fortællekunst. I dem kulminerede han som den fortæller, erindringen og poesien havde åndet på ham i en sådan grad, at hans verdan blev en større og rigere verden end den, han biografisk og geografisk tilsyneladende var bundet til«.

Men William var so nógv. Jens Kistrup:

»I det hele taget var William Heinesens talent mange talenter. Han var andet og mere end en genial fortæller, der skrev bøger. Han var en fremragende lyriker. Og han var en højst ori-

ginal og munter billedkunstner, en raffineret og munter naivist, hvis kunst bl.a. kaster glans over Nordens Hus i Torshavn.

Han blev på sine ældre dage ikke så lidt af en fællesnordisk seværdighed, hyldet og hædret med næsten alt, hvad der eksisterer af litterære udmærkelser og priser. Men som menneske forblev han den samme, gavmild og gæstfri — det kan den tale med om, der er blevet budt på pandekager i hans hjem i udkanten af den færøske hovedstad.

Først og fremmest var og han vil leve videre som en digter, der har gjort vores verden større og mere mirakuløs. Hvor meget denne verden end kan siges at ligne den lille by i det lille samfund højt mod nord.

William Heinesen er død. Tilbage bliver erindringen og poesien. Og man kan tilføje: den kærlighed til livet og menneskene, han vakte, forstærkede og fordybede hos sin mange læsere. Han hørte til de sjældne digtere, man aldrig vil synes, man bliver færdig med«, stendur so vakurt um William i Berlingske Tidende.